

העתיד נבר כאן

**ראשי מוסדות ההשכלה
הגבוהה מאמינים
שהצורך בלימודים
בהשכלה הגבוהה רק
יילך ויגבר בעתיד ●
פרוייקט מיוחד של מצב
הרוח**

נחמן שפירא

בני בהגון, ראש מכללת תלפיות: "כבר היום תוכל לראות בוגרות מכללת תלפיות, המלמדות מתמטיקה בחינוך, ולאחר חצי ראשון של שיעור תיאורטי משתמשות באפליקציית Kahoot לתרגול מעשי, עם הטאבלטים של התלמידים. גם במחלקה להשתלמויות ולימודי המשך, אנו שמים דגש רב על הכשרת המורות הוותיקות לשימוש באמצעים החדשים, המהווים את העולם, באמצעות מתקשרים וחווים התלמידים את העולם. בעידן בו לכל פעולה שלנו יש מקבילה דיגיטלית המורה חייב להתאים את עצמו לרוח הזמן תוך שהוא שומר על עמוד השדרה החינוכי-ערכי שלו".

פרופ' אדוארד יעקובוב, נשיא HIT, מכון טכנולוגי חולון: "המכון הטכנולוגי, מזה כ-50 שנה, מכשיר את הסטודנטים להשתלבות בתעשייה ובחברה. אנו שמים דגש על פיתוח חשיבה יצירתית, מחוץ לקופסה, עבודת צוות ומתן פתרונות יצירתיים ומועילים יותר".

"עתיד ישראל תלוי בהשכלה הגבוהה"

למרות העמדות הברורות הללו, ביקשנו לשמוע האם בכלל יש עתיד להשכלה הגבוהה, בעידן שבו מאגרי מידע אדירים זמינים לכל דורש. פרופ' אלבק, בר אילן: "ההשכלה הגבוהה תמשיך להיות גורם משמעותי בהכשרת צעירים לעולם העבודה. פורמט ההוראה יהיה מגוון ועשיר יותר, ויכלול, בנוסף להוראה פרונטלית, יותר קורסים מקוונים, למידה מרחוק, קבוצות דיון, שימוש בטכנולוגיות הוראה מתקדמות ועוד".

פרופ' יובל סיני, נשיא מכללת אורות ישראל: "קשה לצפות העתיד. אך ללא ספק, הצורך בהשכלה גבוהה איכותית יגבר, בשל ההתפתחות של האנושות והמורכבות של המקצועות השונים. מהפכת המכללות והנגשת ההשכלה הגבוהה בישראל תגבר, ויותר ויותר אנשים שלא זכו עד כה להשכלה גבוהה ירכשו אותה, בעיקר חרדים, ערבים ואנשי פריפריה. אני מעריך שבעתיד יושה דגש יותר על הקניית הרגלי חשיבה ולמידה ופחות על ידע. יהיו יותר ויותר קורסים מתוקשבים. הסטודנטים יבקשו לקבל השכלה רב-תחומית שתוכל להתאים למיגוון רחב יותר של מקצועות. הביקוש לתארים מתקדמים יגבר בד בבד עם העליה במספר בעלי תואר ראשון. יגבר הצורך בהשכלה גבוהה המותאמת לצרכי השטח. יהיה ביקוש להקניית ערכים לצד אקדמיה. בציבור הדתי יגבר הביקוש לאקדמיה תורנית כמענה להתגברות תופעת הדתל"שים והרפיון בקיום מצוות ה'".

ד"ר סיגלית רוזמרין, ראשת מכללת אפרתה: "לעניות דעתי, ההשכלה הגבוהה תהיה תמיד סמל למעמד גבוה, אך היא תצטרך

מוסדות ההשכלה הגבוהה בארץ ובעולם, אינם מנותקים מן התהפוכות הפוקדות את שוק התעסוקה העולמי והמקומי, בעקבות המהפכים הטכנולוגיים הפוקדים את העולם המודרני חדשות לבקרים. העולם משתנה לנגד עינינו. בעלי מקצועות מסויימים, שהינם כיום נחשבים ונחשקים, עלולים למצוא עצמם נעדרי תועלת וחסרי פרנסה, ומולם אמורות לצמוח תעסוקות חדשות, שאיש לא העלה על דעתו את אפשרות צמיחתן בעבר הקרוב.

האם מוסדות ההשכלה הגבוהה בארץ מכינים את הסטודנטים לאפשרות זו של 'שכירת כלים'? האם הסטודנטים עצמם מודעים לאפשרות של התפתחות הזדמנויות חדשות ומרתקות? פנינו לראשי מכללות בישראל בשאלות אלה.

פנינו לכמה מראשי המוסדות להשכלה גבוהה וביקשנו לשמוע ישירות מפהם, האם וכיצד הם נערכים לעידן החדש המתרגש עלינו?

העולם משתנה

ראשית דבר, שמחנו להיווכח שכולם ערים למהפך הטכנולוגי ולכולם החדש ההולך ומתהווה ממש לנגד עינינו, ונערכים בהתאם. "באוניברסיטת בר אילן שמים דגש לא רק על הקניית ידע, אלא גם על מתן כלים לחשיבה, יכולת לימוד עצמי, חקירה וניתוח של נתונים", אומר פרופ' חנוך אלבק, סגן הרקטור בבר אילן. "אנו מציעים לסטודנטים מיגוון נרחב של שילובים בין תחומי לימוד שונים, שחושפים את הסטודנטים לעולמות ידע שונים, צורות חשיבה וניתוח מגוונות, ומכשירים אותם טוב יותר לעולם הדינמי המצפה להם עם סיום הלימודים".

זוהי גם עמדתם פחות או יותר של שאר בכירי מוסדות ההשכלה הגבוהה. פרופ' ברטולד פרידלנדר, נשיא המכללה האקדמית הדסה ירושלים: "בעולם שמתפתח בקצב מסחרר, אולי הידע נמצא בכל מקום, אבל אנחנו צריכים לדעת לגשת אל הידע למצוא אותו, להבחין בין מידע נכון ללא נכון, לנתח את הידע ולדעת למנף אותו. המוסדות האקדמיים יהיו חשובים באותה מידה ואף יותר. הם פשוט יצטרכו לשנות באופן מהותי, דבר שכבר מתרחש לנגד עינינו, את שיטות ההוראה שלהם, ואת הכלים אותם הם מעניקים לסטודנטים. בהקשר זה חשוב לציין גם את הקשר של המוסדות האקדמיים דווקא עם הבוגרים שלהם. מחד, ללוות אותם לאורך השנים בתהליכי חיפוש העבודה וההתפתחות המקצועית, ומהצד השני להבין כיצד התחומים שלהם התקדמו. זאת, בכדי לעדכן את התכניות האקדמיות בהתאם".

ד"ר אסתר כלפון, דיקנית מכללת שאנן

פרופ' רוזה אזהרי, נשיאת עזריאלי

פרופ' חנוך אלבק, סגן הרקטור באוני' בר אילן

פשוט יצטרכו להתאים את עצמם ואת תכניות הלימודים שלהם לאותה קידמה".

בהגון: "כבר היום אנו רואים שימוש נרחב בכלים דיגיטליים בתחום החינוך. העולם צועד קדימה ומערכת ההוראה צועדת איתו. במכללת תלפיות אנו שמים דגש רב על הכשרת פרחי ההוראה, להוראה בעידן החדש, עם קורסים המכשירים סטודנטיות לתחומי הדיגיטל והניו מדיה".

פרופ' יעקובוב: "אנו עדים לשינויים דרמטיים בשוק העבודה. חלק מהמקצועות בתחומי השירות, נעלמים או עומדים להיעלם. יחד עם זאת, יש צורך הולך וגדל במקצועות, בהם דרושה מיומנות בכלים מודרניים, כגון: תיכנות, שליטה באלגוריתמים, מערכות מיחשוב וכו'. למערכת ההשכלה הגבוהה חשוב לדעת כיצד להתמודד ולהציע בהתאם תוכניות לימוד אטרקטיביות ורלוונטיות".

פרופ' סיני: "הוא יהיה הרבה יותר דינמי. סטודנטים יפנו למיגוון רחב הרבה יותר של מקצועות. רבים מהעובדים ישנו תחום עיסוק ומקום עבודה במהלך שנות העבודה, ועל כן רבים יעשו הסבה אקדמית וילמדו תחומים חדשים בגילאים מבוגרים יותר. תהיה עדיפות לבעלי השכלה רב תחומית, המשלבים ידע וניסיון

יש לפעול להנגשת מערכת ההשכלה הגבוהה, לרבדים השונים הקיימים בחברה הישראלית, לסייע בחיזוק אוכלוסיות מוחלשות בפריפריה ואוכלוסיות ייעודיות אחרות שמודרות בחלקן משוק העבודה

מדיציפלינות שונות. יהיה ביקוש גדול למקצועות טכנולוגיים יותר ויותר חרדים ישתלבו בשוק העבודה".

ד"ר רוזמרין: "התואר האקדמי יהיה מבוקש, אך תהיה דרישה ליותר תארים מתקדמים, בשל העובדה המשמחת שמספר הממשיכים בלימודים לקראת תארים מתקדמים הולך וגדל".

פרופ' אזהרי: "המקצועות בשוק העבודה משתנים בצורה משמעותית ומהירה. חלק גדול מהשירותים שניתנו באופן אישי, הפוכים להיות שירותים מקוונים או שירותים הניתנים על ידי טכנולוגיה. אין אפשרות לדעת מה יהיו המקצועות הנדרשים במשק בעתיד, אך ברור שהדרישה לאנשי טכנולוגיה ומהנדסים תגבר - הן אנשי פיתוח והן אנשי שירות ואחזקה לכל המערכות הטכנולוגיות" ד"ר שקד: "בניגוד למה שלפעמים חושבים, הנתונים מלמדים שהקשר בין השכלה לבין תעסוקה והכנסה, גובר והולך בכל העולם, וגם בישראל. הסיכוי להיות מועסק, והסיכוי להכנסה נאותה, קשורים בקשר הדוק להשכלה על כל שלביה. השינויים

להתמודד על מעמדה זה, מול שפע הצעות לימודים מודרניות וחדשניות, הצעות חדשות לבקרים. היא תיאלץ להיפתח למיגוון מקצועות רחב יותר ולהציע את הערך המוסף האקדמי".

פרופ' רוזה אזהרי, נשיאת מכללת עזריאלי: "ברור שהעולם הולך ונעשה תלוי יותר ויותר בטכנולוגיה. ההשכלה הגבוהה תכין את הנבחרות שיתחוו את הטכנולוגיה ואת האנשים שיהוו את השכבה שתממיע ותתחזק את המערכות לטובת כלל האוכלוסיה. במקביל, הפקולטות למדעי החברה יכשירו את נותני השירותים בכל הרמות". ד"ר חיים שקד, סגן נשיא המכללה האקדמית לחינוך חמדת הדרום וראש החוג לחינוך במכללה: "אני מאמין שעתידה של מדינת ישראל תלוי בהשכלה הגבוהה. תפקידיה העיקריים של ההשכלה הגבוהה הם להרבות ידע, לפתח את המחקר, ולהבטיח את הקידמה. בעיני תפקידים אלה חיוניים להמשך התפתחותה של מדינת ישראל ולמיצובה בעולם כמרכז ידע ורעיונות מתקדם, ולכן אני מקווה ומאמין שמדינת ישראל תשכיל להמשיך ולהרחיב את ההשכלה הגבוהה, לטפח אותה, ולהשקיע בה ככל שיידרש". ומסכמת ד"ר אסתר כלפון, דיקנית לימודי תואר B.Ed. במכללת שאנן האקדמית דתית לחינוך, חיפה: "מבנה מערכת ההשכלה הגבוהה מחייב התאמה לצרכים המשתנים של המשק והחברה העולמית והישראלית. כמו כן, מחייב התאמה לפרופיל של הסטודנט העתידי, הגדל בסביבה עתירת תקשורת וטכנולוגיה. לצורך כך, מערכת ההשכלה הגבוהה נדרשת ותידרש לפתח מודלים חדשניים ואמצעי הוראה והערכה מתקדמים. עליה לפתח תשתיות מוסדיות הנותנות מענה לצרכים בלמידה חדשנית. יש לשלב שיתוף של ידע מחקרי ודיסציפלינארי באמצעים מתקדמים כגון: ענן או מאגרים משותפים אחרים ברמה ארצית וברמה בין לאומית.

"כמו כן, יש לפעול להנגשת מערכת ההשכלה הגבוהה, לרבדים השונים הקיימים בחברה הישראלית, לסייע בחיזוק אוכלוסיות מוחלשות בפריפריה ואוכלוסיות ייעודיות אחרות, שמודרות בחלקן משוק העבודה, כגון החרדים. המגמה לפיה ההשכלה אקדמית תשמש כתנאי סף לתנאי קבלה, תלך ותתחזק, ולכן קיים צורך לסייע לאותן אוכלוסיות להגיע ללמוד במוסדות ההשכלה הגבוהה, ולסייע בהצלחה את לימודיהן". הגענו לשלב השאלה הזוהה שהצגנו בנוסח זהה בפני כל מרואיינו.

כיצד ישתנה שוק העבודה בעתיד?

פרופ' אלבק: "שוק העבודה צפוי להיות דינמי יותר, וידרוש בנוסף לידע בסיסי, יכולת למידה עצמית גבוהה, גמישות רבה ויכולת הסתגלות גבוהה לשינויים".

פרופ' פרידלנדר: "אין ספק שקצב ההתפתחות הטכנולוגית מבטיח לנו שינוי מתמיד ומשמעותי בשוק העבודה. מקצועות שקיימים היום לא בהכרח יתקיימו בעוד מספר שנים, וכמובן גם ההפך הוא הנכון: יתפתחו מקצועות חדשים שאיננו מכירים עדיין. אין הדבר אומר שתחומי הלימוד לא יהיו רלוונטיים בעתיד. הם

ד"ר סיגלית רוזמרין, ראשת מכללת אפרתה

ד"ר חיים שקד, סגן נשיא מכללת המודת הדרום

פרופ' ברטולד פרידלנדר, נשיא המכללה האקדמית הדסה ירושלים

הסטודנטים, לקבל פידבק ולהגיב בהתאם, שלא לדבר על תחומי המשמעת והמחוייבות שיכולים להיווצר רק במסגרת לימודית עם נוכחות פיזית."

פרופ' יעקובוב: "שאלה זו נשאלה פעמים רבות. יש להבדיל בין מידע לבין ידע ומיומנות. את המידע ניתן למצוא במאגרים שונים, אולם זה לכשעצמו איננו מספיק, ונחוץ מוסד אקדמי אשר יכשיר כיצד לשלוט בידע ולדעת ליישם אותו בסיטואציות שונות ומורכבות, אשר הבוגרים יאלצו להתמודד איתן בחיי היום יום".
פרופ' סיני: "בוודאי. חינוך לערכים ולאמונה, מצריך יחס אישי של מורה ותלמיד, ואווירה לימודית ותורנית מעולה, כפי שיש בשני הקמפוסים של אורוות. אין תחליף ללמידה בקבוצה, בכיתה ובחברותא. לא המידע חשוב, אלא מה לעשות איתו וכיצד להבנות תהליכים לימודיים וחינוכיים."

ד"ר רוזמרין: "בוודאי. המידע זמין, אך לעולם יצטרכו ללמוד, לעבודו, להפנימו, לשלבו בכל תחום ותחום. נכון, היום כל ילד יודע למצוא את מבוקשו בשיטוט פשוט במרשתת, אך את הסינתזה, את העלאת המסקנות, את הלימוד הטהור והמורכב, יצטרכו ללמוד."

פרופ' אזרחי: "בוודאי יהיה צורך. כדי להבין את האינפורמציה הזמינה, יש צורך בבסיס מיקצועי חזק. הנקודה המשמעותית ביותר בתקופה שבה יש זמינות כל כך גדולה של אינפורמציה, היא לקבל בצורה מובנית את הכלים, לדעת מה חשוב ומשמעותי ומה לא, לסנן את האינפורמציה. המידע ברשת הוא כמו עצים ביער, שללא מפת דרכים הולכים לאיבוד בעודף האינפורמציה הקיים ברשת."

ד"ר שקד: "זמינות המידע לא הופכת את הלמידה ורכישת ההשכלה למיותרות, אך בהחלט דורשת התחדשות בתפיסת ההוראה והנחלת הידע. לומדי הדור החדש צריכים מיומנויות של איתור, אירגון ובחינת מידע קיים. ההוראה אינה נתפסת עוד, כהעברת ידע מהמורה אל התלמיד אלא כתהליך הבנייתי של ביסוס ובחינה מחודשת של תפיסות אישיות."

ד"ר כלפון: "הגישה על פיה כוחם של מוסדות להשכלה גבוהה יפחת, ותהיה הישענות מסיבית על אוניברסיטאות המונים ולמידה מרחוק, הינה מוטעית. למיטב הערכתי, קורסי המונים לא יוכלו להחליף את הלמידה וההוראה הנהוגות כיום פיזית בין מורה וסטודנט. יחד עם זאת, חובה להתאים את מוסדות ההשכלה הגבוהה לצרכים החדשים של המצאיאות המשתנה, ולהכיר בחשיבותם. יש לשלב במהלך הלימודים האקדמיים תוכניות לימודים ופלטפורמות טכנולוגיות חדשניות, שיתנו מענה לצרכים החדשים. דוגמה לכך היא שילוב במסגרת לימודי התואר, של קורסים מקוונים אקדמיים בפלטפורמה לאומית ובין לאומית."

שאלתנו האחרונה היתה:

מהו הדבר החשוב ביותר לסטודנט/ית המחפש כיום היכן ואיזה תואר ללמוד? ואיך בכלל מחליטים מה ללמוד?
פרופ' אלבק: "חשוב מאד לבחור תחום לימודים מעניין ולא

שאנו רואים מול עינינו בעולם התעסוקה - היעלמותם של מקצועות מסורתיים והופעתם של מקצועות חדשים - יהפכו את ההשכלה להכרחית יותר ויותר."

ד"ר כלפון: "לשוק העבודה קיימת השפעה לא מבוטלת על עיצוב פני מערכת ההשכלה הגבוהה. אין ספק שיהיו מקצועות שילכו וייעלמו ובמקביל לכך תחומים אחרים יהפכו להיות מובילים בכלכלה העולמית והישראלית. מקצועות מתחומי המדעים, כגון הנדסת חשמל ואלקטרוניקה, הנדסת מחשבים, תחומי הננו-טכנולוגיה והביו-טכנולוגיה, ילכו ויתחזקו, בעוד מקצועות מדעי הרוח ייחלשו. כמובן, לאור היחלשותן של תחומי מדעי הרוח, בשלב מסוים ייווצר אפקט הפוך של ביקוש גדול לתחום זה."

"אין ספק, כי לאור מאפייני התקופה הפוסט מודרנית, הביקוש לתחומים המשווייכים למדעי החברה ילך ויגדל, כיון שהצורך לייעוץ ולליווי הפרט והמשפחה יתעצם. מקצועות ההוראה ימשיכו להיות הכרחיים אולם הביקוש למקצוע זה יהיה תלוי במיצוב מעמדו של המורה בחברה ובתנאי השכר של המורה."

ההבדל בין מידע לידע

האם בעתיד יהיה בכלל צורך באוניברסיטאות ומכללות, כשכל המידע זמין לכל דורש?

פרופ' אלבק: "האוניברסיטאות והמכללות ימשיכו למלא תפקיד חשוב גם בעולם בו הידע זמין. כפי שצוין לעיל, האוניברסיטאות לא משמשות רק כמקור ידע, אלא מקנות כלים לחשיבה וניתוח, כך שניתן יהיה לנצל את הידע הזמין בצורה מיטבית."

פרופ' פרידלנדר: "בעולם שמתפתח בקצב מסחרר, אולי הידע נמצא בכל מקום, אבל אנחנו צריכים לדעת לגשת אל הידע, למצוא אוצתו, להבחין בין מידע נכון ללא נכון, לנתח את הידע ולדעת למנף אותו. המוסדות האקדמיים יהיו חשובים באותה מידה ואף יותר. הם פשוט יצטרכו לשנות באופן מהותי, דבר שכבר מתרחש לנגד עינינו, את שיטות ההוראה ואת הכלים המוענקים לסטודנטים. בהקשר זה חשוב לציין גם את הקשרים עם הבוגרים: מחד ללוות אותם לאורך השנים בתהליכי חיפוש העבודה וההתפתחות המקצועית, ומהצד השני להבין כיצד התחומים שלהם התפתחו, וזאת בכדי לעדכן את התכניות האקדמיות בהתאם."

בהגון: "אין ולא יהיה תחליף לפן האנושי, המכשיר אנשים לחינוך ילדים. הכשרה מקצועית איכותית ותירגול מעשי כגון הסטאז' בחינוך, לעולם לא יוכלו להירכש באמצעים וירטואליים בלבד. זאת לצד הגידול הקבוע בשיעור המעוניינים בהשכלה גבוהה, המבטיח לצד הצרכים הלאומיים את עתידה של האקדמיה. העברת ידע, אינה בהכרח הטמעת ידע וגירוי מחשבת. הצעת השראה יכולים להתקיים רק באמצעות אינטראקציה אנושית. הרצאה בווידיאו לא תוכל להחליף מרצה המסוגל לחוש את קהל

פרופ' אדארד יעקובוב, נשיא HIT

בנימין בהגון, ראש מכללת תלפיות

פרופסור יובל סיני, נשיא מכללת אורות ישראל

פרופ' יעקובוב: "על הסטודנט לדעת שעתידו ודרכו בתעשייה ובחברה מותנים במידה רבה בבחירת מוסד הלימודים. אנו ממליצים ללמוד במוסד ותיק, מוביל ודינמי, שיש בו אווירה נוחה, סגל אקדמי העוסק במחקר יישומי בתחומים היומיומיים והמחוברים לעתיד. לא פחות חשוב להתייחס לערכים שמקנה המוסד כגון: שורשים, מסורת יהודית ואורח חיים אשר ילוו את הבוגר בהמשך דרכו."

פרופ' סיני: "ברור שחינוך תמיד יעמוד בראש מבחינה ערכית ולימודית. ואז צריכים הסטודנטים לשאול: היכן מכשירים אותו בצורה מיטבית לעבודה בחינוך? היכן מצויים המומחים הטובים ביותר להכשירו בחינוך? היכן הוא מרגיש בבית ובמשפחה? עם אילו ערכים הוא מזדהה? האם די לו רק בלימודים אקדמיים, או שהוא מעוניין גם להתקדם מבחינה תורנית-אישיותית? אני מניח שרבים ימשיכו לבחור באורות ישראל, שבה מחנכים ליותר, ושואפים להמשיך לשמש אקדמיה-תורנית מובילה."

ד"ר רוזמרין: "החשוב ביותר - לברר עם עצמו איזו עבודה תשמח אותו, תיתן לו הרגשה של סיפוק. לאחר מכן לערוך בירור עם חברים וקרובים, לשאול שאלות, לבדוק אם הדברים עולים בקנה אחד עם מה שהוא חשב; ללכת לבקר במוסדות השונים. וכמובן, מה קל לו יותר ללמוד או אם הוא מוכן להשקיע מאמץ גדול בדברים אחרים. חשוב מאוד להתייעץ עם הסביבה המוכרת - הורים, אחים, מחנכים וכדומה. לזכור תמיד שיכול להיות שיתחיל ללמוד ויראה שזה לא מתאים, ואז אפשר וצריך לשנות. זה לגיטימי בהחלט."

פרופ' אזהרי: "הדבר החשוב ביותר הוא ללמוד מיקצוע שמעניין ומלהיב את הסטודנט. החשוב ביותר הוא ללמוד במוסד שנותן מקום ליצירתיות ולהתפתחות אישית של הסטודנט, שלא שם דגש רק על הקניית ידע, אלא גם על עבודה עצמית, והעצמה של הסטודנטים."

ד"ר שקד: "אנו מאמינים שמקצוע ההוראה משלב בתוכו תרומה לעתידה של החברה הישראלית, יחד עם מיצוי יכולות אישי. זהו תחום שממוגז בין ידע, ערכים ותקשורת בין אישית, ומבטיח לעוסקים בו סיפוק ותחושת משמעות. את לימודי ההוראה כדאי לעשות במקום שמשלב דרישות גבוהות עם תמיכה גבוהה, כמו אצלנו בחמדת הדרום."

ד"ר כלפון: "כשבחרים מוסד להשכלה גבוהה, הקריטריון הראשון שיש לקחת בחשבון הוא לימוד במוסד אקדמי מוכר על ידי המל"ג. יש לבדוק שאותו מוסד אקדמי מקפיד על מתווה לימודים מלא, כפי שהוגדר על ידי המל"ג, וללא קיצורי דרך. בסופו של דבר הדרך הארוכה בלימודים היא הקצרה ביותר להיכנס לשוק העבודה. כשבחרים מיקצוע לימוד, יש לקחת בחשבון שני שיקולים: אחד, הביקוש שיש לתחום בשוק העבודה; והשני, נטיית הלב של הלומד כלפי המקצוע. יש לנסות למקסם את השילוב בין השניים, כך שנוודא שיהיה ביקוש כשנסיים ללמוד אולם גם שנקום כל יום בכיף ובהנאה לעבודה".

רק כזה שנחשב 'משתלם'. חשוב גם לבחור במוסד אקדמי המציע תכניות לימודים מגוונות וברמה אקדמית גבוהה, ושמעניק לסטודנטים יחס טוב, תמיכה לימודית, ואווירה סטודנטיאית צעירה. המתלבטים מוזמנים להגיע לימים הפתוחים, על מנת להיפגש עם הסגל האקדמי והמינהלתי, ועם סטודנטים, ולשמוע ממקור ראשון על תכניות הלימודים, על האוניברסיטה, ועל כל מה שיתרום להצלחתם במהלך הלימודים לקראת התואר הנכסף".

פרופ' פרידלנדר: "כמובן שהדבר שעומד בראש הפירמידה הוא המצויינות האקדמית של המוסדות. על כך אין פשרות וזהו הקו שצריך להנחות את ההחלטה היכן ללמוד. יתרה מזאת, חשוב להבין שהחיפוש אחר מוסד לימודים הוא מאוד אינדיבידואלי. ישנם סטודנטים ואנחנו מזהים את זה היום יותר מתמיד, שמחפשים מוסד וסגל אקדמי שיכיר אותם, שיתן להם יחס אישי ועל ידי כך יסייע להם לממש את הפוטנציאל האקדמי והמיקצועי שלהם בצורה הטובה ביותר. מנגד, ישנם סטודנטים שמתאימים יותר ללמידה במסגרות גדולות שבהן כל האחריות נופלת על כתפיהם, והם יכולים לסיים את התואר ללא ליווי אישי.

"בנוגע להחלטה מה ללמוד, הדבר שמנחה רבים כיום ובצדק,

החשוב ביותר - לברר עם עצמו איזה עבודה תשמח אותו, ותיתן לו הרגשה של סיפוק. לאחר מכן לערוך בירור עם חברים וקרובים, לשאול שאלות ולבדוק אם הדברים עולים בקנה אחד עם מה שהוא חשב

הוא בחירה במיקצוע שיתרום להם בשוק העבודה. לפיכך, מוסד אקדמי שהבוגרים שלו משתלבים בצורה טובה בשוק העבודה ומעידים עליו ככזה שהכשיר אותם בצורה מקצועית הוא מדד חשוב שעליו יש להסתמך. לכן יש להוסיף, כי אנחנו מזהים סטודנטים רבים שמחפשים אחר תחום לימודים שבנוסף למקצוע, יעניק להם אפשרות להשפיע על החברה.

בהגון: "בחירת המוסד הלימודי ללימודים האקדמאיים הינו בעל משמעות ניכרת על מהלך חייה של הסטודנטית. אנו מאמינים כי הדבר תלוי במשתנים רבים, שבבסיסם שיקולי המיקום, אופי המכללה, האווירה והמיקום. מכללת תלפיות מציעה את השילוב המושלם לסטודנטית הדתייה. כזה המשלב 80 שנות ניסיון בהכשרת מורים, אלפי בוגרות מצליחות המשמשות דוגמה חיה להצלחה בחיים לאחר הלימודים בתלפיות, קמפוס נגיש וחדשני, ויחס אישי עם האופציות לתפירת 'חליפה אישית' לכל סטודנטית. השנה יתקיימו במכללה ימים פתוחים בהם ניתן להתרשם מכל האמור לעיל ולפגוש את צוות ההוראה שילוו אותם במסלול האקדמי."